

Miljønytt

2. Utgave - 2013 • Årgang 19.

- Husholdningsplast
- en suksess
- Kilde til forsøpling
- "Det brenner på LAS"
- Miljøprisen Tidevann

Vakkert, så langt øyet kan se.
En rikdom, et ansvar vi må ta med.
Gir oss mat, klær, hus og sjelero
Hva skulle vi gjort uten naturen, mon tro?

Lurer du fortsatt på hvorfor lokket bør
ligge **helt** nede på tømmedagen?
(foto: Østbø)

Er avfallsmengdene i ferd med å avta?

Det første året det ble registrert en nedgang i avfallsmengdene i Norge siden 1990 var i 2009. Vi husker at årsaken til det var finanskrisa i 2008. Lofoten ble ikke særlig hard rammet og vi registrerte ikke noen særlig reduksjon i mottatte avfallsmengder i vår region.

I år ser imidlertid bildet annerledes ut. Fram til 1. september har vi registrert en klar reduksjon i mottatte mengder restavfall, spesielt fra bedrifter. Dette stemmer også overens med ulike oppslag i media der det fokuseres på en lavere takt i boligbyggingen. Selv om renten fortsatt er lav er prisen på ny bolig blitt så høy at mange ikke har mulighet for en slik investering. Flere banker spår et fall i boligprisene de nærmeste årene og dette påvirker hvor ivrige folk vil være til å satse på boligmarkedet.

Avfall oppstår i mange sammenhenger. Den store bølgen med overgang fra de gamle store kasse-TV-apparatene til flatskjermer har flatet ut. Det har i år blitt solgt færre flatskjermer enn til samme tid i fjor.

Store skader i forbindelse med uvær eller storbranner har Lofoten vært forskånet for fram til 1. september i år. Det bidrar også til en reduksjon i restavfallsmengdene.

Min spådom er at vi den senere tid også er blitt mer bevisste på hva vi kjøper, hva vi kaster, og hvordan avfallet sorteres? Trenger vi egentlig en ny kjøkkeninnredning eller en sofa fordi utstillingsvinduene lokker med noe nytt?

Kanskje er det varselet fra eksperter om at norske lønninger, smurt med olje og gass, ligger betydelig over våre naboland og det mest av Europa for øvrig, som ligger i bakhodet og murrer. Dette kan ikke vare evig?

Det blir spennende å se utviklingen resten av året, da får vi se hvordan fasiten blir.

Einar Solvang, daglig leder

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Utsortering av husholdningsplast har blitt en suksess

“Jeg har begynt å sortere ut husholdningsplasten, og vet du? SÅ(!) god plass det blir i restavfallsdunken...!”

Kanskje er dette litt deja vu for deg også, men vi i LAS hører det stadig vekk. Stadig flere sorterer ut plastavfallet i egne sekker og leverer dem på miljøstasjonen. Det gir en merkbart bedre plassen i restavfallsdunken, i tillegg kommer gjerne en AHA-opplevelse av hvor mye plast vi faktisk har i samfunnet. Nesten alt vi kjøper er emballert, og det er et tankekors at en så stor andel er i plast

Den totale mengden plastemballasje som går ut på husholdningsmarkedet er estimert til å være 77 777 tonn, og en nesten like stor del går til næringslivet. Plastemballasje tilhører typen termoplast. Denne kan varmes og formes på nytt, og DET(!) er en forutsetning for at plasten skal kunne materialgjenvinnes (kilde: loop.no og wikipedia.no - plast).

På landsbasis blir 38% av plasten fra husholdningene kildesortert. Av den innsamlede mengden blir 79,84%, eller 23 600 tonn, utsortert ved sorteringsanlegget og sendt til materialgjenvinning. Det er ikke mulig å følge materialstrømmen lengre enn dette. Av den totale mengden plast som blir sendt ut på markedet, har man da en gjenvinningsgrad på 30%, resten går i restavfallsbøtta og blir energiutnyttet. (kilde: loop.no)

Mobil- og nettbretttilpasset webside!

Den teknologiske verden raser videre, og stadig flere søker informasjon mens de er på farten. Både mobil og nettbrett blir oftere benyttet og krever litt mer av websidene.

Derfor tilbyr vi nå nettsider som er tilpasset våre kunders nye forbrukermønstre; smartmobil- og nettbretttilpasset webside! Enklere for deg! Gå å ta en titt da vel :-)

Foto: Østbø

Kilde til forsøpling

Etterhvert som tonn etter tonn med marint avfall veies inn, blir vi sittende å klø oss litt i hodet. Hvor kommer alt avfallet fra?

En stor del av avfallet som blir registrert i strandryddingen er overraskende nok husholdningsavfall. Siden vi lever i et land med pålagt renovasjon, burde det i utgangspunktet ikke komme fra en ordinær husholdning. Også ved Rusken-aksjonen langs veinettet finner vi igjen husholdningsavfall.

Yogurtemballasje og maisbokser lukter måltid for fugler med mat-vettet i behold. Enten det er en dunk utenfor butikken eller ved hjemmet, så er det viktig at fugler (og eventuelt rev eller mus) ikke kommer til og river avfallet utover. Hjemme betyr det at lokket må legges helt nedpå, og dunken sikres når det blåser kraftig. Hvis dunken velter detter også avfallet ut.

Dette skjer også ved større containere, også våre glass- og metall-emballasjecontainere. Noen setter fra seg poser utenfor når denne er full, eller poser med restavfall. Vind og fugl drar det utover, og det resulterer i

forsøpling. Er containere fulle og avfall blåses utover? Ta kontakt med eier, eller nærmeste forretning ved containeren.

Nå er dette trolig bare en liten andel av husholdningsavfall på avveie, men alle monner drar. Innsamling av kvalitativ og kvantitativ informasjon letter arbeidet med å finne flere. Marint avfall består i stor grad av husholdningsavfall inkl rengjøringsmiddel og motorprodukter. Nå må vi bare identifisere hvor dette blir kastet fra.

Tips oss gjerne! Og husk at lokket skal ligge helt nede på restavfallsdunken, og at den må sikres mot vind!

Kortreist mat fra vinduskarmen?

Høsten er innhøstningstid, men hva om man kunne få den til å vare litt lengre? Mange grønnsaker egner seg til videre dyrking, så kanskje man kan benytte vinduskarmen til noe fornuftig. Når du skjærer rot-delen av vårløk eller purre, kan du legge den rett i en kopp med vann eller i en potte med jord. Om litt vil toppene begynne å vokse igjen. Kutt av toppene når de er passe lange, og se dem vokse til igjen. Mer kortreist enn dette, går det neppe an få det.

Når vårløk/purre står i vann, må man huske å skylle røttene og bytte vann i ny og ne. Det er ukjent hvor mange ganger dette kan gjenta seg, men tilbagemelding ønskes.

Urter som dill, kruspersille og sitronmelisse kan fort visne om de kommer direkte fra butikken og til kjøkkenbenken. Dette er fordi de er vant til et oppvekstmiljø i drivhus. Men om du klipper ned urtene vil de tilvennes oppvekstmiljøet i kjøkkenet ditt, vokse opp igjen, og dermed klare seg bedre. Husk at urtene ikke skal tørke ut.

“De fleste drikkeflasker er norske!”

I årets ryddeaksjon ble det registrert 15 512 enheter. Disse sier noe hva som finnes av marint avfall langs vår kystlinje. Man finner flest plastprodukt, enten det er tau, garn, emballasje eller plastposer.

Visste du forresten at det ble funnet langt flere drikkeflasker i plast fra Norge enn fra utlandet? 1037 mot 793, og det var kun i Moskenes at dette forholdet var snudd. Selvsagt kan det være design som går igjen i flere land, men det stemmer godt overens med at hoveddelen av det marine avfallet trolig er landbasert. Vil du lære mer? Ta en titt på sluttrapporten fra Strandryddeuka. Den ligger på webside www.las-lofoten.no, eller du kan ta kontakt med oss direkte.

Og vinneren er...

Det ryddelaget som ble trukket ut i Strandryddeuka til å motta kr 10 000,- var Norsk Ornitologisk forening, avd. Lofoten.

Leder Johan Sirnes tok i mot blomster og premie, og forteller at foreningen har ryddet hvert år siden slutten av 80-tallet. Pengene vil høyst sannsynlig bli lagt i turpotten, og den andelen som var øremerket barn og unge blir trolig gitt bort til en forening som jobber mer mot barn og unge.

Premien ble gitt av Lofotprodukt og Lofoten Avfalls-selskap, og alle registrerte ryddedugnader hvor det ble samlet over 20 kg, var med i trekningen. Trekningen ble gjort ved lensmannskontoret på Leknes.

Johan Sirnes ble gratulert av Lofotprodukt og LAS, her representert ved henholdsvis Kristel P. Zimmermann og Monica Kleffeltgård Hartviksen
Foto: Kai Nikolaysen

Hageavfall i matavfallsdunken? Beklager, NEI TAKK!

Om du kaster noen visne blomsterknopper, avskårne blomster, eller en potteplante som har sett sine beste dager så er ikke dette noe problem. Men hvis dunken fylles av hageavfall og plengress så kan den bli stående igjen. Dunken er forespeilet matavfall fra husholdningen, ref.vår sorteringguide.

Hageavfall kan leveres gratis* på våre miljøstasjoner, eller man kan lage en kaldkompostbinge i et hjørne av hagen.

*Traktor- og lastebillass må kjøres direkte til Haugen.

Inert avfall

- avfall som ikke kan brukes til energi

En stor del av avfallet kan ikke brennes, det er det som på fagspråket kalles inert avfall. Det er fliser, middagstallerkener, porselensvasker, speil, vindusglass, isolasjonsmateriale som glava og steinull, og teglstein. Dette er avfall som ikke kan energiutnyttes og heller ikke har innhold av farlig avfall. Derfor kan det trygt legges på godkjent deponi. Glava/steinull skal legges i sekker for å hindre "flyveavfall".

Denne avfallstypen ble mulig å sortere ut i fjor høst. Hittil i år er det samlet inn 92 tonn inert avfall i LAS.

“Bruk og kast-samfunnet”!

Forbruk henger ganske tydelig sammen med avfallsmengder i samfunnet vårt. Når vi kjøper mye, kaster vi logisk nok også mer. Det er beregnet at for hver 1000-kroner vi bruker, kaster vi ca. 2 kg avfall i snitt.

I 2012 ble det kastet 430 kg avfall per person. Dette er en nedgang på 8 kg fra året før. Av dette går 169 kg til materialgjenvinning, inkl. kompostering.

Totalt i Norge ble det samlet inn 2.200.000 mill. tonn husholdningsavfall i 2012, og grunnen til at tallet er stabilt tross nedgang per person er befolkningsøkningen. Av dette er 106 000 tonn fra Nordland, og der 45 000 tonn utgjør den andelen sin går til materialgjenvinning, inkl. kompostering.

Kilde: <http://www.ssb.no/natur-og-miljo/statistikker/avfkomm/aar/2013-07-09>

Foto: Østbø

OBS!! Grener og snø til besvær

Østbøs biler har større krav til fremkommelighet enn vanlige personbiler. Derfor er vi avhengige av at grener som henger ut i veien klippes, og at veistikker får stå i fred.

Det er også viktig at brøytebilene (til vinteren) kommer frem og får brøytet. Også på snuplasser da det må være plass til å snu. Følg med på våre driftsmeldinger på våre websider; www.las-lofoten.no

“Det brenner på LAS....”

Bildene viser tydelig hvor varmt det var, og hvor utrolig det var at hallen til venstre i bildet til venstre, ikke tok fyr. Alle foto: Geir Nilsen

Avfallsbransjen er ikke ukjent med brann, og som avfallsselskap er man ekstra oppmerksom på den faren eventuelle feilsorteringer og varmeutvikling i avfallet medfører. Likevel kom beskjeden som et sjokk når det brant i vår egen bygningsmasse! En av våre ansatte kjørte forbi på tur fra personalmøte på Leknes, da han så røyk stige opp fra anlegget.

Det brant godt i sorteringshallen når brannvesenet kom til stedet, og lenge var det risiko for at både hallen til papirsortering og lagerhallen med reaktor skulle gå med i flammene. Takket være felles innsats fra brannmannskapet og egne ansatte ble det meste av utstyr og bygninger reddet. Veggen ble revet med en materialhåndterer slik at brannvesenet kom til og fikk slukket. Og heldigvis var det vindstille denne kvelden.

Det kunne fort gått adskillig verre! Skade omfanget vil likevel bli i millionklassen. Det inkluderer selve hallen som ble totalskadd, småskader på tilstøtende bygg, og en ny maskin som kverner avfallet. I tillegg til kostnader ved å legge om driften en periode. Vi håper at vi raskt kan igangsette gjenoppbyggingen av den 1.100 m² store stålhallen slik at sorteringarbeidet igjen kan utføres innendørs. Skjerpende brannforebyggende tiltak vil bli gjennomført i gjenoppbyggingen.

Årsaken til brannen er fortsatt under etterforskning når Miljønytt går i trykken. På generelt grunnlag og i henhold til selskapets arbeid med kvalitetssikring og HMS, er brannrisiko i restavfall knyttet opp mot feilsortering av lett antennelige ting. Det kan være en fille med whitespirit, et nød-bluss, fyrverkeri eller gassflasker (primus), som blir antent ved eksempelvis en gnist som oppstår i prosessen med å kverne avfallet, eller ved selvantennelse. Det er derfor sortering er så viktig.

Brannen startet i restavfallet i sorteringshallen og at 100 tonn restavfall avgir varme, kan de som var tilstede bevitne. Det styrker også energigjenvinnig av restavfallet som en bra måte å nytte energien på. Samtidig som at avgassene blir rensset før de slippes ut i lufta.

Gratulerer med Miljøprisen Tidevann

Vi har den glede av å gratulere Haldis Waag med prisen!

Av de 62 stemmene som ble registret online hos Lofot-Tidende, gikk hele 48,4% til Haldis. I løpet av 3 år har hun sammen med Steine Grendelag ryddet henholdsvis 8+15+7 km kystlinje for tilsammen 1810 kg marint avfall! Haldis vil motta et nydelig glassfat utformet ved Glasshytta på Vikten, av Anders Tangrand.

De andre nominerte var Hilde Toreid og Frantz Sortland.

Foto: privat

Hva er et samfunn uten ildsjeler?

Mennesker som har en sterk følelsesmessig tilknytning til en sak, et sterkt engasjement som blir formidlet til handling, -det er hva vi kaller ildsjeler. Strandryddeuka er et prosjekt der vi er avhengig av mange ildsjeler for å få resultater. Motivet kan variere; kanskje er det å få ungdom til å ta ansvar, ønsket om et rent lokalområde, eller å ta vare på livet i havet og i lufta, siden sjøfuglene er hardt rammet? Kanskje er det en kombinasjon?

Med ivrige stemmer, og øyne som lyser vinnes folk for en god sak. Til å bidra for fellesskapet på mange ulike områder. Vi er takknemmelig for alle som er engasjerte i å holde Lofoten ren. Saksbehandleren på rådhuset, de som er med å rydder, en engasjert journalist, en imøtekommende vektoperator og en tipser som er irritert over at noen brenner søppel. Alle har til felles at de gleder seg sammen, og jobber sammen, for en ren natur. Og sammen blir det resultater!

Tusen takk for at vi har 49 tonn mindre marint avfall lang kysten vår.

**Sammen holder vi
Lofoten ren!**

“Om biene skulle dø ut, ville menneskeheten ikke ha mer enn fire år igjen å leve”

Albert Einstein

Ta vare på naturmangfoldet. Honningbier og humler tilhører Apidae-familien, og begge er viktige for bestøvning av frukt, bær og grønnsaker. Men de er p.t. under hardt press. Fire av åtte studerte humlearter i USA er redusert med opptil 96 % de siste 20 årene. I Europa er 30 % av de ville bieartene utrydningstruet. (Kilde: Wikipedia.no -bidøden og humler)

Følg oss på facebook og internett:

www.facebook.com/las.lofoten
www.las-lofoten.no